

Vrede of het zwaard?

Christus Triumfatorkerk, zondag 28 juni 2020,
een internetviering

Voorganger: ds. Jaap van den Akker

Lezing: Matteüs 10, 34-42

Komen

- Aansteken van de kaars
- Welkom
- Aanvangslied 'Hoe lieflijk, hoe goed is mij, Heer' (Psalm 84: 6)
- Moment van Stilte
- Bemoediging en Groet
- Psalm van de zondag (vervolg) 'Hoe lieflijk, hoe goed is mij, Heer' (Psalm 84: 5)
- Kyriegebed

*O Heer, maak mij een werktuig van uw vrede:
zodat ik liefde verspreid waar men elkaar haat,
dat ik vergeef waar men elkaar beledigt,
dat ik verenig waar men strijdt,
dat ik de waarheid spreek waar dwaling heerst,
dat ik het geloof breng waar twijfel terneer drukt,
dat ik hoop wek waar vertwijfeling heerst,
dat ik Uw licht ontsteek waar duisternis is,
dat ik vreugde breng waar leed woont.*

*O Heer, laat mij er naar streven niet dat ik getroost word,
maar dat ik troost breng,
niet dat ik begrepen word, maar dat ik de ander versta,
niet dat ik geliefd word, maar dat ik liefheb.*

*Want wie geeft, ontvangt,
wie zich zelf vergeet, die vindt,
wie vergeeft, hem wordt vergeven
en wie sterft, ontwaakt ten eeuwigen leven.
Amen.*

(toegeschreven aan: Franciscus van Assisi)

- Glorialied 'Zolang er mensen zijn op aarde' (Lied 981: 1, 3 en 5)

Woord

- Gebed om verlichting met de Heilige Geest
- Doe-opdracht voor de kinderen
- Schriftlezing Matteüs 10, 34 – 42
- Lied 'Wie als een god wil leven' (Liturgische Gezangen I, 57)
- Uitleg en verkondiging

Elke keer als dit gedeelte uit de bijbel aan de orde is, dan overvalt het je weer.
De scherpste van de woorden van Jezus.
Hoe kan dat? Hoe kan Jezus zeggen dat hij niet gekomen is om de vrede te brengen, maar het zwaard. Het zwaard: onvrede, ruzie, oorlog... Zo begrijp ik dat dan maar.
Jezus is toch de vrededorst? Dat horen, dat zingen we toch elk jaar met Kerst?
Het is nogal wat, wat in deze tekst staat. En dan ook nog uit de mond van Jezus zelf. Het past niet bij ons beeld van Jezus en het past eigenlijk ook niet bij hoe Jezus er juist is voor armen,

voor zieken, voor tollenaars, gehandicapten, prostitués – voor alle mensen in die in de samenleving buiten de boot vallen.

Kennelijk gaat het Jezus echt ergens om vandaag.

Daarover zo meer, maar eerst helpt het ons om naar de context van dit verhaal te kijken.

Matteüs 10 is 'de Uitzendingsrede van Jezus aan zijn leerlingen'.

Jezus zendt zijn leerlingen de wereld in 'als schapen onder de wolven' (10,16)

Zij trekken door Israël om hun geloofsgenoten te vertellen dat het Koninkrijk der Hemelen nabij gekomen is, net als Johannes de Doper en Jezus zelf dat vóór hen deden. Jezus wijst zijn leerlingen aan om tekenen van het koninkrijk te doen.

Dit tekst gedeelte is dus allereerst gericht aan de twaalf leerlingen van Jezus. En het is ook daadwerkelijk levensgevaarlijk voor de twaalf leerlingen van Jezus om het koninkrijk van God te verkondigen. De Romeinen vonden het maar niets: van die opruiende rondtrekkende predikers, die hele massa's mensen op de been brachten. Bovendien vonden de officiële joodse instanties, de farizeeërs en de Schriftgeleerden, de inhoud van de prediking onjuist, godslasterlijk, in strijd met hún interpretatie van de Thora - en hún interpretatie was maatgevend - als daar aan getoornd werd zou hun machtspositie in gevaar komen.

Daarnaast en dat is misschien nog wel belangrijker, moeten we ons realiseren dat er een extra laag in het verhaal zit. De tijd van Matteüs zelf. Dat is ruim 40 jaar na de kruisiging en opstanding van Jezus.

Matteüs schrijft over hoe het was toen Jezus door Israël liep, wat hij zei en hoe hij leefde. Hij vertelt aan de mensen van zijn tijd wat voor een tegenstand de aanhangers van Jezus konden ondervinden.

Deze lezers van het Evangelie van Matteüs, de christenen voor wie Matteüs zijn geloofsverhaal op schrijft, ondervinden zèlf precies wat Jezus hier zijn leerlingen voorspelt. Zij wonen in kleine gemeenschapjes te midden van Grieken en Romeinen, te midden van hun vroegere Joodse geloofsgenoten die hun bestrijden om hun andere interpretatie van de Schriften. Zij leven letterlijk als wolven onder de schapen.

Geloven in Jezus van Nazaret, als de Christus, de gezalfde van God, de opgestane Heer, dat betekent voor hen letterlijk je kruis opnemen, omdat die keuze alles in hun leven op zijn kop zet. Slaven komen in conflict met hun meester. Echtgenotes krijgen ruzie met hun man, die niets van dat nieuwe geloof moet hebben. Zonen worden het huis uitgezet vanwege hun nieuwe geloof. Voor deze eerste christenen in de jaren 70 en 80 van de eerste eeuw is het *realiteit* dat Jezus niet de vrede is komen brengen, zij leven in conflicten door hun geloof, zij vechten een oorlog uit met hun vroegere geloofsgenoten, vrienden, familie, om hun geloof in Jezus, om de keuze die ze hebben gemaakt!

Het is voor hen dus troostend en bemoedigend dat Jezus dat al zag aankomen. Dat de keuze voor Jezus een moeilijke is. De tegenstand oproept.

Daarom moeten we deze stellige uitspraken van Jezus niet lezen als een opdracht.

Alsof het een opdracht van Jezus is om het christendom *met het zwaard* te stichten in de wereld, of alsof Jezus tegen je zegt dat je pas een goede gelovige bent als je ruzie maakt met je familieleden, of alsof je pas behouden kunt worden als je je leven verliest.

Deze verzen, zijn door Matteüs bedoeld als bemoediging voor zijn lezers. Zij zijn het die zich in het nauw gedreven voelen, onderdrukt door de omgeving, aangevallen door de leden van de naburige synagoge waar ze uitgegooid zijn, niet meer welkom bij hun familie. Zij horen nu via de woorden van Matteüs dat Jezus dat allemaal al voorzien had. In deze radicale uitspraken van Jezus ontdekken ze dat ze ondanks alle moeiten en tegenstand op de goede weg zijn.

Zij hebben een radicale keuze gemaakt en ontmoeten tegenstand, sommigen worden er zelf voor om het leven gebracht, zij ontmoeten geen vrede maar het zwaard. Dat is iets anders dan dat Jezus hier zou zeggen dat je zelf het zwaard ter hand zou moeten nemen. In de geschiedenis is dat helaas regelmatig verkeerd opgevat - juist door christenen.

Geloven is niet eenvoudig, dat zegt Jezus hier. Net als Jezus zullen deze eerste christenen hun kruis op moeten nemen. Van bijna alle van de twaalf leerlingen is bekend dat ze zijn terechtgesteld en omgekomen aan een kruis of in de arena...

Maar wat moeten wij dan met teksten als deze in een land waar je in vrijheid je leven kunt inrichten zoals je wilt? Waarin ouders hun kinderen vrij laten om eigen keuzes te maken. Waarin geen enkel geloof vervolgd wordt, waar we zelfs een artikel in de grondwet hebben dat discriminatie op geloof of levensovertuiging verbiedt. Er is gelukkig wel wat veranderd ten opzichte van de tijd waarin Jezus leefde en de tijd waarin Matteüs zijn Evangelie schreef.

Nou, radicale teksten als deze houden ons een spiegel voor. Zijn wij misschien niet te veel zijn opgegaan in onze samenleving? Wij zijn helemaal niet anders dan de mensen om ons heen die ergens anders in geloven, of zeggen helemaal niet te geloven. Wij zijn wel heel genuanceerd tegenwoordig en voorzichtig, de kerk en kerkleden durven zich nauwelijks nog uit te spreken. Anders dan de christen uit de begintijd van de kerk maken wij deel uit van het systeem van de samenleving, met alle compromissen, en dat gaat soms ten koste van onze geloofsprincipes. Het gaat om het maken van keuzes. Scherpe keuzes. Jezus niet gekomen om de lieve vrede te brengen, om alles met de mantel der liefde te bedekken. Eigen keuzes en eigen beslissingen nemen, dat brengt risico's met zich mee. Dat is lastig. Dat brengt je in problemen.

In het Nederlands zijn er woorden die lastig te vertalen zijn. Gezellig, lekker, leuk. *Gezellig*, de meeste buitenlanders kunnen het woord niet eens uitspreken. Het moet vooral gezellig zijn. Dat gaat om de lieve vrede. Het moet wel leuk blijven en daarom bedekken we soms dat wat er echt toe doet. We blijven oppervlakkig, omdat we de echte onderwerpen niet durven aan te stippen. En dat lijkt het wel gezellig, maar dan schuurt er onderhuids van alles. In de kerk zijn we daar goed in. Om de echte thema's maar niet aan de orde te stellen. Maar in de wereld kunnen we er ook wat van. We vegen de echte problemen het liefste onder het tafelkleed. Of het nu gaat om het stikstofprobleem, of andere onaangenaam keuzes om het leefbaar te houden op deze aarde. Of wat dacht je van een gesprek met mensen meteen andere huidkleur of een niet westerse achternaam. Het liefst ontkennen we de feiten dat het voor hen echt moeilijker is om aan een baan te komen. Dat het een feit is dat zij vaker staande worden gehouden op straat door de politie. We duwen het liever van ons af. Gebeurt dit in ons land? Ben ik zelf soms zo – bang voor iets dat vreemd is en onbekend. Vaak zonder dat ik er zelf erg in heb, houd ik bij sommige mensen automatisch 1,5 meter afstand.

Om de lieve vrede - ja.

Tot het genoeg is. En er in allerlei steden mensen de straat op gaan. Verrassend jonge mensen van alle kleuren. Tot er grootscheepse verontwaardiging losbarst om de zoveelste opmerking op het randje van Johan Derksen.

Te lang hebben we dingen bedekt om de lieve vrede.

Met gezelligheid red je het niet. Dat blijkt ook vandaag. En dat, die scherpte. Het soms moeten zeggen waar het op staat, daar gaat deze tekst vandaag in iedere geval óók over.

Sommige dingen kán je niet over je kant laten gaan.

Dan moet je ergens voor gaan staan.

Zo was het ook in de tijd van Jezus.

De leerlingen hebben iets bij Jezus gevonden dat zo belangrijk is, daar moeten zij voor gaan staan. Dat is niet onderhandelbaar. Deze tekst bepaalt ons bij onze grenzen. Wanneer is de rechtvaardigheid in het geding? Waar staat de profetie van het nieuwe Koninkrijk, van de vredevorst op het spel? Wanneer is er geen onderhandelingsruimte?

In het tweede gedeelte van de lezing zien we de keerzijde van echt durven kiezen. Daar wordt het omgedraaid. Daar stel jij je afhankelijk op en kwetsbaar. Je ontvangt daar. Een glas koel water. 'ik heb dorst', een directe vraag, van mens tot mens. En dan kijk je elkaar aan, en dan vallen vaak grenzen weg. Dan vraag je niet naar een achternaam. Of naar een geloof. Dan geef je een glas water.

Daar draait het werkelijk om.

Daar komen de scherpe keuzes vandaan, uit het visioen van het Koninkrijk.

"Brood zal ik geven en water als wijn

Een handvol genade om mens te zijn

Kom je van verre en roept men je na –

ik noem je naaste - wees welkom besta." (Lied 1007)

Amen

- Muzikaal intermezzo

Antwoord

- Lied 'Brood zal ik geven' (Lied 1007)
- Gebeden
- Collecte

Gaan

- Slotlied 'Vervuld van uw zegen' (Lied 425)
- Zegen